

A' ROMAI TSZAZARI ES AP. KIRÁLYI FELSEG
NEK REGVEJMES ENGEDELMÉVEL.

Inddelt BÉTSEŐL. Kedden 17. Aprilisban 1792.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Etas Parentum peior Avis, tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem Viciostorem. Horat.

A' mi Atyánk rosszszabb emberek voltak az ő Atyoknál; mi gonoszszabbak vagyunk ezeknél; 's a' mi Maradékink még nálunknál-is gazabb emberek fognak lenni. — Ezt jövendőlte volt a' Parnasszus Hegyének egy halhatatlan emlékezetű Pogány, de az erköltsi Tudományokban jártas Profétája Horátius. — lássuk mit ír most

Horátius az Elyséumból.

Alig érkezék-bé nem régiben ama nagy Tudományú, nagy Cörög, Deák, és Magyar Poëta Professor Kovátszai Sándor. Ur az Elyséum' Kies meze.

mezejére, a' midőn minden itt lévő Pogány és Ke-
reltény Poéták *Virgilius*, *Horátius*, *Ovidius*, *Tibul-
ius*, *Cátulus*, *Propertius*, *Homerus*, *Hesiodus*, *An-
acreon*, *Pindárus*, *Callimachus*, *Rempel*, *Gyöngyösi*,
's sok más borostyán koszorus Poéták öfve-izala-
dának, és még minek-előtte ki-rendelt szállására
vezették volna, meg-ölelvén *Horátius* az ő tudós
árnyékát *Koráfnainak* meg-tsókolá, és egy el-her-
vadhatatlan Borostyán Koszorut nyoma fejére. Kö-
rül fogá a' Múzsák tizerázó 's hárfázó ferge ezen
nagy vendéget, és az Elyzéumnak leg-kiesebb rézézé-
ben, a' Tudósok közötti adának néki szállást.

Az ujjság kívánásnak és hallásnak tüzetől ég-
nek vala minnyájon ezen Lelkek; azért azt kérdi
leg-előbb-is *Horátius* tőlle, hogy hagyta a' Felső-
világot? miben vagyon az erkölts és Tudomány
doga? Uram *Horátius!* tsak ugy biz az, a' mint
te jövendőlted: *Etas Parentum pejor Avis* — most-
is mennél tovább, annál rozfzabbak az emberek.
A' mi a' Tudományt, nevezetesen a' *Poésit* illoti,
most még rozfzabbúl van a' dolog, mint a' ti idő-
tekben. — *Ovidiusnak* azt vetette vólt az Apja
szemére: *Studium inutile tractas* — *Meonides* *nu-
las ipso reliquit opes*. — Most nem tsak az, hogy
a' Tudósok és Poéták semmi Gazdagságot nem
hagynak magok után; de még adótsak is marad-
nak, midőn meg-halnak. A' jó Versnek máig is
meg-van a' felső Világon ditsérete, de senki sem-
ád semmit is érette. — A' Felső-világ-béli Osko-
lákról hátrább mondok valamit ti-néktek; az er-
költsre nézve pedig jól tudjátok a' minden nap ide
érkezett Lelkek által, a' Felső-világ-béli mostani
emberek melly gonoszszok.

Ama meg-fontolhatatlan nagy lelkü, 's meg-re-
tenthetetlen szivü, leg-igazabb, leg-jobb *Gustáv* a'
Svédok meg-lött Királya, egy maga Jobbágyának
— egy Ilfentelen alá-való gonosz-tévőnek leve pré-
dája. — Mártz. 17-dikére virradoiag lövetett-meg
és 29-dikben dél-után ide a' holtaknak Országába
érkezék-meg.

Meg-érkezék a' F. Bétsi Udvarhoz-is, a' múlt Pénteken a' *Stokholmi* Kurir ezen szomorú izenettel. A' *Szűdermanlándi* Hertzeg, a' Királynak Testvére tétetett Uralkodónak addig, míg a' Koronára következő 13 $\frac{1}{2}$ észtetdös Király-fi a' 18-dik észtetdöt bé-toltené.

Teli az egész Felső-világ ezen mutskos tselekedetnek hírével. A' 20-dikban költ *Stokholmi* és 27-dikben indult *Kopenhágai* Levcek azt erőltik, hogy az a' Királyt meg-lőtt Istentelen el-tsapott Gárda Kapitány *Ankerström* már az egész öszve-esküvés Seregét ki-vallotta; melly a' maga neme között a' leg-rettenetesebb, és 111, részlzerint itt a' fő Városban, részlzerint a' Tartományokban lakó, fő Nemesekből áll. — és öszve-esküvéseknek *Plánuma* 36 punktumokat foglalt magában. Az első punktumja a' vala ennek a' *plánumnak*, hogy mihelyt a' Király életének lizerintsésen végére járhatuának, leg-ottan az ő Testvérének a' *Szűdermanlándi* Hertzegnek, és ennek kedves pártfogóinak General *Thaube*, *Armfeld*, Báró *Ruuth*, B. *Hobinson*, és több ilyeneknek azonnal fejeket vennék, és mindeneknek látásokra a' Városban hordoznák-meg. — A' Gárda Májora *Lilienhorn* (ki a' Királynak a' tudva lévő név nélkül való Levelet írta vala) lenne a' Seregeknek fő Vezérévé, és az Uralkodás formáját változtatná-meg. A' Korona Hertzeg ugyan életben hagyattásék, és a' Királyi-székbe botsattásék, de olly keskeny határok közé szoritott hatalommal, hogy ő a' Törvénythozó hatalamtól egészfzen el-rekefztetvén, csak a' Státusoktól meg-erősített Törvények szerint uralkodjék 's t. —

A' maga még meleg véres sebében fekvő Királyt egy leg-első Gavallér Gen. *Armfeld* kisírta vala-bé fekvő Kabinéljába, ki a' hirtelen történt megrettenés miatt el-sárgúlva és meg-némúlva álván a' Király mellett, meg-fogja kezeit a' Király, és így szólla hozzá: „Hát Kedves Barátom mi bajad? Ne szomorogy! azt, hogy mi légyen a' seb a' ma-

gad tapasztalásodból tudhatod. Le-ülteté maga mel-
lé, és egy pohár vizet ada néki.

A' közelebb múlt *Svéd* Országi-gyűlésről még
most tudjuk, hogy ez nem olly tsendesen ment lé-
gyen véghez, a' mint gondoljuk vala — és hogy
mind eddig ebből semmit sem tudhattunk, az az
oka, hogy a' Státusok semmit-is erről ki-nyomat-
ni meg nem engedték. — Most iratik már, hogy
a' Király azt kívánta volna ezen Gyűlésben a' Stá-
tusoktól, 1.) hogy néki esztendőnként 1 millió és
100 ezer lóth ezüstet adnának, 2.) hogy az ő külö-
nös adótságit fizetnék-ki, 3.) hogy 10 millionak
kölsőnezésére nyittapának útát; melly 3 punktu-
mok közül tsak az egedteték-meg a' Státusoktól,
hogy 3 millió kölsönöztethessék. — Azt mondják
továbbá, hogy a' Király a' maga bátorságos Ural-
kodásának meg-erősítő *Actáit* a' Státusokkal az Or-
szág igazgatása fundamentomának akarta esmerteti,
mellynek az Ország Marsala ellene állott. Egy
szóval az Ország-gyűlése ezer ellenkező értelmeket
szülvén, azonban a' Királynak-is fülébe érkezvén,
hogy a' fő Városban mozgás vagyon, bé végzé a'
Dietát azon kívül, hogy ennek végső *Actái* all-írás-
sal meg-erősítetttenek volna, és vilfsza-tére *Stok-
holm*ba. Innen vette a' többek közt ezen veszede-
lem fundamentomát.

Az a' Gonosztévő *Ankerström* egy igen nagy
jószágú gazdag, és gazdagon házosodott Nemes;
(nemtelen a' gaz ember) és tsudára méltó, hogy
ilyen dolognak tselekedésére magát rá vehette. —
Minden öszve esküdinek fejére 4000 Tallér jutalom
vayon fel-téve, ki ezeket bé-jelenti.

Számosan vagynak már a' gonosztévő Seregnek
öszve-esküttieli között fogóságban, de lokan el-is
szöktének. — Báró *Bielke*, a' Királynak Titok-
nakja, ki a' közelebb múlt Ország-gyűlésén a' Stá-
tus Kantzelláriája tagjává tétetett vala, magát mé-
reggel meg-ölte, és halála előtt meg-vallotta, hogy
ő az, a' ki a' *Complót* kezdette, és már most
azért

azért fosztja-meg maga magát életétől, hogy Társait ki ne adhassa, és ennek gonosz következéseit szemei elől el-zárhassa. — *B. Walslierna, Polpitzki* 's t. igen sokan vagynak rövid porázon. A' nép éppen oly állapotban érzi magát, mintha valamely idegen ellenség állana a' Város Kapui előtt — a' sok fegyveres nép éjjel nappal álló és izárgoldozó vigyázatban vagyon — várja a' nép a' dolog ki-menetelét egész tsendességgel, de fel-forrott indullal.

Eva Afzszony Anyánk harapott vólt leg-előbb is a' meg-tiltott fának gyümölsébe — *Lothné* Afzszonyom lett vólt a' hátra kukutsálásért *Só-bálvánnyá* — *Héléndért* puztúlt-el *Trója*. — Egy módoson tántzoló *Dámának* kedvéért vették vala fejét *Keresztelő Sz. Jánosnak*. — *Judith* maga tulajdon kezeivel idegenítette vala-el a' *Hollofernes* fejét a' nyakától — a' leg-erősebb Férfinak *Sámsonnak* *Délita* szúrta-ki a' szemit. Ne tsudáljuk hát, hogy most is ritka a' nagy és rendkívül-való történet, melybe Afzszonyok ne elegyittenék magokat. — A' Svéd Király ellen öszve esküdt Gonosztévő *Katili-nák* *Sergében*-is 3 *Katharindk*: az az fő *Dámák* találtattak, kik-is már a' többivel edgyütt fogságban ülni mondatnak. — Ezen égre kiáltó bünt és átkozott tselekedetet a' jobban gondolkozó *Svéd* Nemesség tsak nem a' föld alá búvásig szégyelli; a' Köz-rendnek pedig ebből vett mérge fel-gyúladván, még az egész Országban roszlz következéseket szülhet; mert a' nép a' maga *Gustánját* rendkívül szerette, és most véletlen halálán siránkozik.

Nem régiben *Bétsben*, a' *Vieden* nevü külső Városban valami tsekély hibájáért fogságba vitetik egy Afzszony. Midön a' bünt nyomozók az ő házához mentenek vólna vizsgálódni, az Afzszonynak otthon lévő *Leánya* térdre esvén, fogadkozni kezde, hogy ő a' meg-esett gyilkolságban nem részec.

További tudokozás után ki-sül, hogy ez előtt 8 elztendővel egy Afzszonyt ölt vólt meg pénzéért az *Annya*, a' maga fiának segittségével, és a' *Izobában*

bában temették vala-el, kinck hólt tetemeit ki-ásat, van — a' régi gonofság így jöve világofságra. —

A' büntetés a' Bűnöst nyomába kíséri — és vagy előbb, vagy utobb hidd-el utol éri.

Raro Antecedentem Scelsum. — Deseruit pede poena claudo.

Egy nevezetes Uri ember meg-hal hirtelen a' napokban Bétsben, kinck egy más betsületes Uri ember 6000 r. forintokat adott vala az előt való nap *Bankó-obligátióban* (papirosban). A' temetés után el-megy a' Hitelező Ur a' meg-hóltnak Feleségéhez, és jelenti, hogy ő ekkor 's ekkor ennyi summát adott légyen költsön Férjének, mint kedves Barátjának. Az özvegy fogadkozik, hogy ő semmit sem látott, és semmit sem tudna felölle. Tovább nyomozzák a' dolgot — 's moedja a' Hitelező, hogy nálla egy fekete Kaputban lévő, annak zsebjebe szemei előtt tette légyen-bé a' 6000 forintot érő pappiros. Keresik a' fekete Kaputot, 's hát éppen abban temették-el a' meg-hóltat. A' Törvény-szék eleibe megyen a' dolog, ki meg-engedvén, hogy a' hólt fel-ásattasék; hát anya-szült mezzitelen találtatik a' meg-hólt a' Koporsóban. Hivják a' temetést végbe vinni szokott *Sir-ásokat*, és ezek meg-vallják, hogy a' köntöst magok húzták-le rólla. Hát miért tselekedtétek? Uram! kár lett volna annak a' köntösnek el-rodhadni. Hová tettétek hát a' köntöst? ki-sül, hogy egy *Tändlernek* 14 forintokau el-adták. A' *Tändlerig* megy a' dolog, és a' Kaputnak zsebjeben taláztatott-meg a' 6000 forintos pappiros azon kívül, hogy a' *Sir-ások*, vagy a' *Tändler* valamit tudtak volna belölle. Hát ilyenek a' Felső-világ-béli emberek? még a' hóltakat-is meg-fosztják. — Sokat tudnék még itt néked Kedves Barátom *Horátius* a' Felső-világ-béli emberek Istentelenségéről beszélni — de jól tudom, hogy azon-kivül-is az ide érkezett Francia, Spanyol 's más Lelkek által tudodra fog esni; szoljunk más dolgokról.

Elc.

Egyes jegyzések.

Roma 16-dik Mártz. — A' Sz. Leo Várának Gondviselője egy nagy fél arasznyi hoszfuszágú szegget küldt a' napokban a' sz. Szék elejébe, ilyen tudósítással: hogy *Cagliostro*nál tanálta, mellyet ő a' néki úgy helyett szolgáló defzkából húzván ki, mác igen jól is ki-hegyesítette vala, és szökéshez készült. Midőn *Cagliostro* ezen dolog iránt számolásra vonattatott volna, nem vallott egyebet, hanem hogy ő ezt csak idő töltésből csinálta. — Azt is írta még ezen fogháznak Gondviselője, hogy erősen meg-únta magát a' szegény *Cagliostro* a' fogházban. Gyertyát, Könyvet és egy Gyontató Papot kívánna magához; de még eddig egyikhez se lehetett szerentséje. Kár szegénytől, kivált ezt az utolót meg-tagadni.

Lembergől azt írják, hogy a' Gallitziai és Lodomériai Státusok gabona tárházakat állítván fel, ezeket oltsó gabonával töltik, mellyel szükségnek idejében a' földnépen segíthetsenek. Bóldog Haza-fiak! — Pruszfiaiban két féle Magazinumok, gabona tárházak tanáltatnak u. m. Hadi és Békességi Magazinumok. Amazok a' katonáké, ezek pedig a' Polgároké. A' Katonák Magazinumjai egy egész esztendőre elégséges gabonát tartanak magokban a' tábor számára. A' Polgári Magazinumok a' népet oltalmazzák a' szükség ellen. Ezek a' Magazinumok azt okozzák, hogy az Országban a' gabonának árja majd örökké közép-szerű, 's mérője többnyire egy Tallér körül jár. Mihellyest a' gabona annyira otsódott, hogy 20 garasoknál alább vásároltatik, már ekkor a' Magazinumokba szedetik-bé. Mihellyt egy Tallérnál fellyebb hág, már akkor meg-nyittatnak a' Magazinumok. Es így soha sem igen fel nem hághat, sem erősen le nem szállhat a' gabona árja. — Ez nem csak a' népnek hasznos, hanem a' Státusra nézve a' belső kereskedésnek egy igen szép neme. A' Státus az igen oltsó gabonát fel-szedeti, és az után valamivel drágábban adatja.

adatja. A' szer felett való Uzsorázásnak híre sem lehet. A' föld szegény népe bizonyos időkben nem kénytelenítették nád gyökeret enni.

Emó, az a' híres és egész Europa előtt esmeretes *Velentzei* nagy tengeri Vezér és Prokurátor megholt.

A' *Nápolyi* Királynak a' ritka régiségekhez vonzó szeretete igen sokakat fel-indított olyan dolgoknak fel-keresésére, mellyek külömben mostanság a' föld gyomrából ki nem búvtanak volna. — *Saticula* várofsának omlásai közzül egy láda arany, ezüst, 's más egyéb értz gyűrűk, nyakba való lántzok, tsattok, arany, peretzek, Kärniolok 's a' t. olly nagy bővséggel ásattanak-ki, mely példa nélkül való: az ezeken szemléltető mesterség pedig, leg-nyilvánosabb bizonyosága annak, hogy az ujj mesterek, még tsak tarloznak a' régiek után, és ezektől igen messze hátra vagynak. Példának okáért ollyan ezüst gyűrűk-is vagynak ezen ládában, mellyeknek tzi-frázatjait tsak nagyító üveggel lehet fel venni, és a' mi bámulás, ezen tzi-frázatok meg-vagynak aranyozva. Midön ezen láda a' Királynak bé-adatott volna, annyira el-ragattatott a' Király az öröm és bámulás miá, hogy az Udvarból és Városról a' nézésre és bámulásra másokat is öfzve hivatna.

Ugyan ekkor tétetett-ki a' Király a' közönséges nézésre egy Kolosusi nagyságú *Oroszlánt*. Ezen régi, ritka nagy Machina, még eddig a' mesterséggel készült *Oroszlányok* között, mellyek Romában ritkaságul tartatnak, a' leg-nagyobb, sok száz elztendöktől fogva ama híres Romai *Villa Madama* nevü palotának kö-falai között hevert, míg a' Királytól ki-ásatván, *Néapolis* Várofsába vitet-tetett, és ott magának a' régi ritkaságok között méltó helyet nyert.

Pompéja Várofsának a' föld alá temtetett kö-falai között-is tsak a' múlt Mártziusban akadtanak a' leg-szebb arany 's egyéb értz régi mivekre. Itt most szüntelenül igen sok emberek ásnak és dolgoznak!

nak, melly munka egész Európából tsalogatja ide a' nézőket. Erre nézve a' Király, a' helynek 4 szegeletére 4 vendég-fogadókat építtetni parantsolta. 's a' t.

A' bőv és szük esztendőnek elő-jelei.

Bőv esztendőt jelent az — ha az esztendőnek részei rendesen következnek-bé — ha az idő az Őszi vetéskor szároz, a' Tavasz, a' gabonának növésekor meleg — ha a' mezőn Tavasszal fok a' virág — ha a' gyümölts-fák nem rendkívül sokat teremnek — ha a' halak nem felettébb szaporodnak — ha a' rügyezéskor meleg esők esnek, mellyek a' vetésekről, szőlő-fákról és fákról a' motskot le-mossák — ha az Eger-fák erősen rügyesek — ha a' Dió-fákon több a' virág, mint a' levél — ha a' Nád, vagy Fattyú-gyék idején szoll — ha a' *Genista* szép virágos — ha *Höld-ötin* 's az alatt míg a' Höld jól világosít, a' szőlő virágját hánya, és Augustusban a' nap sokat süt; így fok jó bort lehet remélni.

A' bőv esztendőt, szük szokta közönségesen követni; mivel a' földnek ereje el-lankadván, magát ki-nyugozsza. Szük esztendőtől lehet tartani — ha a' Nyár és Tavasz erősen nedvesek — ha rendkívül való időben havaz, vagy jég esik — ha rügyezéskor, vagy gabona keléskor erősen harmatozik vagy fagy — ha Mártziusban hó esik és megfagy. A' Májusi hideg, a' bornak, komlónak, mának, babnak, lennek, idején való árpának, ro'snak, és némely baratzkoknak ártalmára szokott lenni. Ha a' Patkányok, Egerek, Varas és Zöld-békek, Legyek, Tserebogarak, Búzabogarak, Sás-kák, Kigyók 's a' t. az ő jukaikból igen nagy számmal elő-búnak, továbbá, ha a' halak is igen csyészék, ekkor közönségesen szük esztendőtől lehet tartani. A' virágzásnak idején fok eső, érséskor pedig a' fok ködös homályos idő, kevés gabonát ér. Hasonlóképpen az eröss és hozszas Északi szelek, valamint a' szélvészék a' gabonának virágzása-

zásakor, mellyek által a' virágok le varetnek, így szintén a' gabona szemeknek tejeltégekor a' nedves hidegek, csak sok szalmát, de kevés szemet reméltetnek. — Végre a' Német Parafai Gazdák ezt szokták mondani: *ein Kothjahr, ein Nothjahr: ein Sonnjahr ein Wonnejahr.* A' sáros esztendő, szük esztendő: a' kellemetes meleg esztendő pedig öröm esztendő.

A' folyó esztendőnek ilyen járását jövendölik: — 1-ső Apr. től fogva 8-ig szároz és tilta. 9 — 24-ig szép tavaszi napok. 25 — 3-dik Májusig változó és termékeny. 9 — 13-ig eszözö. 14 — 20-ig hév és pázszás eszözö. 21 — 7-dik Juniusig változó, és inkább szároz mint nedves, némellykor hives. 8 — 22-ig változó termékeny. 23 — 30-ig szározabb mint nedves, és hév. 1-ső Juliustól fogva 8-ig szároz és egy kevésé hives. 9 — 27-ig változó, inkább szároz mint nedves, és igen hév. 28 — 2-dik Augustusig eszözö. 3 — 21-ig változó és rekkenő meleg. 22 — 8-dik Septemberig szároz és meleg. 9 — 15-ig változó, inkább szároz mint nedves.

Sachsenből azt írják, hogy a' *Moldva és Oldh Országi* fő Lakosok között, sokan hagyják oda ezen két Tartományokat. A' jószágokat, az Orosz Tsáznéné veszi-meg; magokat pedig olly feltétel alatt fogadják-bé az Orosz Birodalomba, hogy 40 esztendőig semmit se tartozzanak fizetni.

A' Török Tsászár oly rendelést adott-ki, hogy ezenül a' *Porta* Jobbágyai, se Konsulok, se Vice-Konsulok (más külső Hatalmafságok' kereskedésére ügyelő személyek) nem lehetnek. — Akarja azt is, hogy az ollyatén idegen Atyáknak gyermekeik, kik Török Birodalombéli Leányt vettek feleségül, mind ugy tartassanak, mint Török Jobbágyok, 's ugyan azért fő adót-is tartozzanak fizetni; de ezen rendelés ellen protestáltak a' külső Hatalmafságok' Ministereik: mivelhogy nem csak a' Konsulok, 's Tolmátsok, hanem még a' külső Ministerek között is.

is házasodtak öfzve némellyek, a' *Porta*' Jobbágyi-
nak Leányaikkal.

A' *Murakkói* Tsászfár Szerentsés vólt, a' testvér
Ötse ellen való harczban, melly a' múlt Febr. 12-
dikén történt. Először ugyan kétséges vólt a' had'
ki-monetelo, 's maga-is sebet kapott a' Tsászfár;
de azért még nem tsüggedt, 's végre csak ugyan
diadalmat-is nyert Ötse' seregén: és a' mi na-
gyobb, maga-is az el-esttek között találtatott a'
testvér Ötse. — 2500-an jutottak a' meg veretett
sereg közzül elevenen a' Tsászfár' kezébe, kiket ez
a' kölömben-is kegyellen Kimber mind le-nyakazta-
tott a' tsata-piatzon.

A' *Regensburgi Udv. Staats-ujjságban* azt olvas-
suk egy Párisi tudósítás után, hogy Mártz. 4-di-
kén már hírelték Párisban a' Svédok Királyán tör-
ténendő gyilkoságot, holott a' gyilkosság 16-dikről
17-dikre viradó éjzaka esett, és 19-dikig egy Ku-
riraak sem vólt szabad ki-indulni *Stokholmból*.

A' F. Magyar Kamarának, melly eddig a' F.
Helytartó Tanáttsal öfzve vólt ragasztva, *Leveles-
tárja, Jegyző Hivatala* és *Expediturája* már el-vált
a' Helytartó Tanáttól. A' Kamarán lévő Tanátso-
sok száma 10 fejekre határozatott — valamint a'
Titoknakoké és Kontzipistáké-is. A' Tanátso-
soknak és Titoknakoknak még 3 három helyyak va-
gyon, a' Kontzipistáknak pedig 5 — melly 11 Hi-
vatalok' el-nyerésére 500 Érdemes Fejek jelentet-
ték magokat.

Azt írják *Debretzenből*, hogy az igen kevés ide-
jig vólt *Superintendens* Professor *Sinay* Ur helyébe
egy *Buday Eszaiás* nevű ifjú Ur válofztatott, ki a'
fenn nevezettnek Helytartóságát már egy darab
időtől fogva ditséretesen folytatta — de ezen nagy
reménységű Ur még előbb a' Külső Országi Tudos-
mányok Műhelyének látogatására fog menni. —
A' *Debretzeni Superintendenzia* 2 Prédikátorokat,
y. m. T. T. *Hetzei Dániel* és *Benedek Mihály* Ura-
kat

kat — és egy Világi Urat tett Superint. Notáriusoknak. Gen. Májor B. *Sámen* 3000 forintal nyugodalomba tétetett. — Az Auszriai Hódolás pompáján most jelennek meg leg-előbb a' Magyar Királyi Testőr-zök. Ő Felsege maga így kívánta. 30 Gárdák rendeltettek Gálába az ő Felsege Királyi Székére körül; és a' Magyar Gárda most áll-ki leg-utobb sárga tsizmával; mivel már a' sárga helyett zöld tsizmát kaptanak, melly mind a' veres köntöshöz jobban illik, mind pedig a' Magyar tzimer szinei közöttül egy. — A' *Budai* Koronázásra már parantsolatot vett a' N. Magyar K. Testőr-ző Sereg. Az ifjú H. *Eszterházy* Miklós Oberfilájd. Ur léfzen Vezérjek; Fő-Strázsamester M. *Dotzy* Ur, Kapitány *Vékhely* és Kap. *Majthényi* Urak fognak 40 Gárda Tíztekkel itt jelen lenni. 10 oda le van már *Budán*, és Bétsből 30-an mennek-le. — A' vala eleitől fogva szokásban, hogy az Auszriai hódolás inepén *Béts* Várossa egy magosan épített pompás alkotványról bort folytatott, kényeret, és sült patsenyét hány vala-le; de mivel ezen régi világból való szokás — azon kívül, hogy senkinek hasznára nints, sok rendeletlenségeknek szülő Anyja, azt méltoztatott rendelni a' bölt *Mondrákha*, hogy ez a' pénz, a' Plébánusok által osztattalsék-fel a' Szegények között.

Fels. Urunknak egy Mártz. 12-dikén költ Kegyelmes Parantsolatja szerint ennek-utánna minden örökös Birodalombéli fő Oskolák Professzorai a' Királyi Tanátsosok után való rangban léfznek.

A' Felseges Király Hertzeg *Eszterházi* kívül még 2 Tsázfárt valósztó Követeket rendelt *Frankfurtba*, u. m. Báró *Westphal*, és Bir. Tan. *Hefz* Urakat. — A' múlt Szombaton elive meghalálozék Bétsben ama hires Udvari *Astronomus Maximilián Hell* Ur, és tegnap el-is temették. — A' M. Királyi Testőr-ző Sereg Gálája 30-ezerekben kerültnek lenni iratik 's mondatik. —
Feldm.

Feldm. Lájdinánt *Schröder* Ur *Luxemburgi*, Hertzeg *de Ligne* pedig *Monsi* Komendánsoknak tétettek. — Generál *Leonardó* halálával Generál Gr. *Klébersberg* lett Hadi Tanátsofsá. — A' mi Fels. most Uralkodó Királyunk I-ső *Ferentz* azt a' *Symbolumot* változtotta magának: „ *Lege & Fidelitate*.

Sok Fő Dámák, és Gavallérok takarodának le Bétsből *Kis-Martonba* *Soprony* Vármegyébe, a' hol *Eszterházy* Antalné ő Hertzegsége' két Testvérjeinek, szület. *Hohenfels* Gróf *Kis-Alszonyok*nak, *Pálffy* Josef, és *Waldstein* Gróf Urakkal való kettős lakodalmok, tegnap u. m. 16-dikban fogott tartani a' Hertzegi Kastélyban.

Utolsó jegyzések. — A' mi Kedves fő Hertzegünk *Károly*, Aufr. Belgiumnak következő Kormányozója 's Hertzegje tegnap előtt Bétsbe szereztsésem meg-érkezett, és már most csak nem az egész F. Királyi Familia edgyütt vagyón. — Tegnap mene Bétsen kereftül egy Lovas Német Sereg Belgium-felé, és úgy értjük, hogy a' többi-is mozdáló félben vagynak. — Pruszfiából azok a' hírek szárnyáltak közünkbe, hogy a' Király bizonyos elmébéli nyavallyába esett volna, melly még nem bizonyos.

Spanyol Országból-is minden órán ujj hir tsenditti-meg füleinket. Innen sok és nevezetes hírek érkeztek már közünkbe, de előttünk mind hitel-feltt valók addig, míg a' Közönséges Levelek által meg nem erősítetnek.

A' Pesti Univerfitásban üresen állott Orvófi Tanító-széket *Schraut* Ur; az *ieszhetikait* pedig *Schedius* Lajos Ur nyerte-el.

A' H *Eszterházy Antal* gyalog Regimentjéből, elment már egy Batalion *Belgyiomba*; most masiroz ismét négy száz Ember.

Hólt hírét írják *Tállydról*, Kamerális Fiscális T. Péts Ujjfalusi *Péchy* 'Sigmund Urnak. — Meghalálozott T. Sz. *Péteri Málík Ferentz* Ur-is, életében a' *Köszegi* Districtualis Tábla' Assessora.

A' mi F. és Kegyelmesen uralkodó Királyunk azt meltoztatott tsak hamar uralkodásának kezdetében a' Bétsi fő Püspök és Kárdinálisra bizni, hogy a' Papi fenytéket a' maga alattavalóival igen szorgalmatosan meg-tartassa, és kivált a' falusi nevelésre és az ifjuságnak tanittatására különösen vigyázzon.

Egerben; Tseh Országának szélén lévő városában ezen hónapnak 3-dikán 12 órakor délben igen nagy tűz támoda, melly által 152 házak emésztet-tenek-meg.

Velentzélől azt a' Konstantinápolyból vett tudósítást erősítik, hogy Egyiptom a' maga Lakosainak 5-töd részét a' Pestis által elvesztette, és tsak egyedül *Koiteban* 60-ezer emberek holtanak-meg.

Az Angliá C Sergek Amérikában egélszen megverettetteknek lenni mondatnak — ezeknek fő Vezérek *Kornwallis*-is vefzedelmes lebet kapott.

Tudósítás. — „Jól tudva vagyok, melly példás buzgósággal viseltetik már hajdantól fogva Né Magyar Országának érdemekkel tetézt Egy-házi Rendje az Isteni tiszteletnek rendes fenn-tartása, és arra rendelt egy házaknak illendő ékesítése éránt. Erre való vezve hírül adatik ugyan azon érdemes Rendnek, hogy itt Bétsben két el-adó tiz tiz lábnyi és hét hét küveknyi hozfzuságú, és hat hat lábnyi, 's négy négy hüveknyi szélelségű oltárra való kép találhatik. Ezek között az edgyik Kriflus Urunknak születését, a' másik pedig a' kereszt-fáról való le-vételét mutattya. Amazon hét nagy figura és tiz Angyal, emezen pedig hét nagy figura, és négy Angyal láttatik. Mind a' kettőt *Strudel* Kép-író készítette, a' ki-is jama hallhatatlan néva fő

Fő-Vezérnek *Eugenius Szabaudiai* Hertzegnek idejében, festő etsettyének mesterséges vonásairól híres és nevezetes vala Európában. Mind eddig jó gondviselés alatt lévén épen és minden kár nélkül megtartattak. Egyik egyik ezer florinton tartatik. Ha ki többet kíván felőlök értekezni, hozzám igazithattya kérdését.

Tudósítás. — Pestén a' *Trattner Mátyás* Könyvnyomtató Műhelyében egy Könyvetske jött-ki illy Homlok-írás alatt: *Magyar Iskola*, az az: I. *Magyar Grammatika*, melly a' Magyar Nyelv természetének fundamentomát fel-fedezvén a' Magyar magvarúl tanítja. II. *Magyar Orátorica*. III. *Magyar Poësis*, mellyek az ugy nevezett szép Mesterségeket le-rajzolják. Ezeket követi: A' meg-hólt és élő Nyelvek Lajstroma, a' Tudományoknak a' négy Fő Tehettségek szerint-való Tükörével. A' Nemzet javára, született Nyelvének ki-pallérozására készítette *Szenthe Pál*, Mohátsi Prédikátor.

Maga a' Munkának meg-nézése meg-mutatja, hogy a' Magyar Nyelvnek természete a' Napkeleti Sídó, Görög, a' Napnyugoti Német, Frantzia, és magából a' Nyelvből nyomoztatott-ki. Minthogy a' Szerző azt hiszi, hogy a' Magyar Nyelv természete ki-tanulására lehetetlen más módot találni: magára vállalja, hogy a' mi e' Grammatikában fel-vagyon téve, mint azokról, a' két Magyar Hazában a' Nyelvek természetéhez értő Tudósoknak, a' Magyar Kurir által kész meg-felelni, illy fel-tételek alatt: 1.) Hogy a' ki mit nem szeret benne, rossznak itéli, adja okát, miért nem jó. 2.) Ha így nem jó, hogy kellett volna hát? és miért jobb így és nem amúgy? Ezt tartván a' Nyelv ki-pallérozásának leg-jobb formájának. (Az árra kötetlennek 40 krajtzár.)

Tudósítás.

„ Alább irt, a' Magyar fő Nemefi Rendnek és az érdemes Publicumnak kívánnya tudtára aini, hogy a' M. Gr. *Förgáts* Miklós Ur ő Excja Nyitra mellett *Ulaton* lévő jószágában, ama közönséges hasznura nem régiben fel-talált, és valamint a' külső pallérozott Nemzetek között, úgy már-N. Hazánkban is bizonyos részeiben a' tűz óltásbéli nagy elő-mesetlel használó, úgy nevezett szalma vedrek találtatnak, illendő árron — mellyek ugyan szalmából köttettek, de olajjal és gyantával belől úgy el-készítették, kívül pedig bőrrel bé-vonattak, és veres szívre festettek, hogy mind könnyüségre, mind tartóságra és használhatóságokra nézve, méltán a' leg-hasznosabb tűz-óltó edényeknek tartatnak. — Azon kívül, hogy ezek el-nem törnek, igen könnyű velek dolgozni, és a' meleg-is, vagy állás oly hirtelen, mint más vizes edényeknek nem szokott ártani.

Találtatik Pesten 36 krajtzáron, a' nevezett Uradalomban pedig 33 krajtzáron.

Strausz Károly, az *Ujlaki* Fabrikának Számtartója.

Tudósítás. — Ezen hónapos irásnak: *Historisch politisches Journal der K. K. Erblande* 4-dik Kötettye már el-hagyta a' Sajtót, melly egy meg-táfolása annak, a' mit ezen hasznos írásról némelylek hirteltenek vala, hogy a' 3-dik Kötetnek ki-jötével meg-fogna szünni. Sőt a' már tudva lévő áron ennek-utánna is a' *Hörling* könyv-árulo házában, a' hól eddig, bizonyoson fog tanáltatni, és a' ki adó mind inkább inkább fog igyekezni, hogy az olvasók figyelmettségét meg-érdemelhesse.